

Národní kvalifikační rámec terciárního vzdělávání

ZDRAVOTNICKÉ OBORY

SPOLUFINANCOVÁNO EVROPSKÝM SOCIÁLNÍM FONDEM A STÁTNÍM ROZPOČTEM ČESKÉ REPUBLIKY

Oblasti vzdělávání v Národním kvalifikačním rámci terciárního vzdělávání

Oblasti vzdělávání se rozumí ucelený a vzájemně související úsek terciárního vzdělávání, v jehož rámci vznikají a uskutečňují se studijní programy. Oblast vzdělávání přitom není pouhým souhrnem v současnosti uskutečňovaných studijních programů s určitým společným jádrem, ale spíše prostorem, který by měl umožnit flexibilní vývoj studijních programů v budoucnu (integrace a další přeměny existujících programů a vznik programů nových).

Oblast vzdělávání je vymezena především deskriptory popisujícími výstupy z učení, které standardizovanou formou vyjadřují cíle vzdělávání a rovněž odrážejí společný teoretický metodologický, případně také filozofický a hodnotový základ dané oblasti vzdělávání.

Obecný popis oblasti vzdělávání zahrnuje zejména:

- jednoduchý a výstižný název oblasti vzdělávání;
- stručný popis historie, povahy a tematického rozsahu oblasti vzdělávání;
- poslání oblasti vzdělávání (co je předmětem a cílem poznávání v dané oblasti);
- uvedení páteřních oborů, které jsou jako akademické disciplíny pro danou oblast vzdělávání charakteristické a určující;
- vymezení cílů vzdělávání v dané oblasti;
- rámcový profil absolventů v dané oblasti vzdělávání s uvedením charakteristických profesí, zejména pak profesí regulovaných, které jsou relevantní;
- vztahy k ostatním oblastem vzdělávání (vč. mezních oborů).

Deskriptory oblastí vzdělávání převádějí volněji formulované popisy oblastí vzdělávání do kategorie očekávaných výstupů z učení – znalostí, dovedností a dalších způsobilostí (kompetencí) absolventů, a to v souladu s národními deskriptory kvalifikačního rámce. Zaměřují se přitom na:

- **odborné znalosti** (konkretizace faktických i teoretických znalostí a stupně porozumění typického absolventa páteřního oboru),
- **odborné dovednosti** (konkretizace výzkumných, uměleckých nebo jiných praktických postupů uplatňujících odborné znalosti dané úrovně).

Pokud jde o obecné způsobilosti, tato kategorie vyjadřuje především kontext, v němž se od absolventa očekává, že bude odborné znalosti a odborné dovednosti uplatňovat, a míru samostatnosti a odpovědnosti, s jakou tak bude činit. Obecné způsobilosti jsou obecně popsány národními deskriptory jako společné napříč všemi oblastmi vzdělávání, a deskriptory oblastí vzdělávání proto tento typ výstupů z učení v zásadě nespecifikují.

Závaznost oblastí vzdělávání

Je přirozené, že existující oblasti vzdělávání zahrnují širokou a proměnlivou škálu oborů s různou mírou akademického nebo naopak profesního zaměření, z nichž některé se nacházejí na pomezí dalších oblastí vzdělávání. Účelem formulace deskriptorů oblastí vzdělávání proto zjevně nemůže být stanovení minimálního standardu platného pro všechny obory v dané oblasti vzdělávání, ani stanovení akademicky optimálního profilu absolventa. **Deskriptory oblastí vzdělávání se budou vztahovat k typickému absolventu páteřního oboru oblasti vzdělávání a budou vyvážené brát v úvahu akademický i profesní účel vzdělávání.** V tom se liší od národních deskriptorů, které představují minimální standard, tedy charakterizují odborné znalosti, odborné dovednosti a obecné způsobilosti, které musí absolvent prokazovat při absolvování daného stupně vzdělání.

ZDRAVOTNICKÉ OBORY

STRUČNÝ POPIS POVAHY, TEMATICKÉHO ROZSAHU A HISTORIE OBLASTI

Přibližně od padesátých let minulého století do roku 2004 (resp. 2008) probíhalo vzdělávání zdravotnických pracovníků výhradně na středních zdravotnických školách většinou jako čtyřleté maturitní obory, případně dvouleté maturitní nástavbové studium. Od roku 1991 byla studijní nabídka diverzifikována vzděláváním ve vyšších zdravotnických školách v patnácti zpravidla tříletých studijních programech zakončených absolutoriem. V roce 1995 došlo k legislativnímu zakotvení vyšších odborných škol v novele zákona 29/1984 Sb., o soustavě základních a středních škol, kdy vyšší odborné školy jako alternativa k vysokoškolskému studiu poskytují vyšší odborné vzdělání. V roce 2004 a 2005 byly MZČR navrženy stěžejní legislativní rámce, které významně ovlivnily vzdělávání zdravotnických pracovníků (zákon č. 96/2004 Sb. o podmínkách získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání a k výkonu činností souvisejících s poskytováním zdravotní péče a o změně některých souvisejících zákonů, vyhláška č. 424/2004 Sb., kterou se stanoví činnosti zdravotnických pracovníků a jiných odborných pracovníků, a vyhláška č. 39/2005 Sb., kterou se stanoví minimální požadavky na studijní programy k získání odborné způsobilosti k výkonu nelékařského zdravotnického povolání). Na základě této legislativy došlo k redukci studijních programů realizovaných na VOŠ a až na výjimky bylo zahájeno vzdělávání zdravotnických pracovníků na vysokých školách ve tříletých bakalářských studijních oborech.

Povaha a tematický rozsah oblasti vzdělávání zdravotnických oborů je rámcově definován zdravotnickou legislativou. Zdravotnické obory připravují zdravotnického pracovníka (fyzickou osobu, která vykonává zdravotnické povolání podle získané způsobilosti) pro výkon zdravotnického povolání, tj. souhrn činností při poskytování zdravotní péče. Studium zdravotnických oborů získává absolvent znalosti, dovednosti a způsobilosti, které mu umožní vykonávat činnosti stanovené zvláštním právním předpisem - odbornou způsobilost k výkonu příslušného zdravotnického povolání bez odborného dohledu. Legislativně jsou definovány pro všechny zdravotnické obory společné základní znalosti a dovednosti *v etice zdravotnického povolání, v administrativních činnostech ve zdravotnictví (vedení dokumentace), v organizaci a řízení zdravotní péče, v základech podpory a ochrany veřejného zdraví, v první pomoci a zajišťování zdravotní péče v mimořádných a krizových situacích, v právních souvislostech poskytování zdravotní péče*. Pro každý zdravotnický obor jsou dále definovány specifické oblasti vzdělávání dle profilu absolventa a zaměření oboru – hlavní oblasti, ve kterých absolvent konkrétního zdravotnického oboru získává odborné znalosti a odborné dovednosti.

Posláním oblasti vzdělávání je připravit zdravotnického pracovníka schopného aktivně uplatňovat teoretické a praktické znalosti a dovednosti pro výkon povolání s odbornou nebo specializovanou způsobilostí. Předmětem poznávání je studium zdravotních věd. Cílem poznávání je získat odbornou nebo specializovanou způsobilost v konkrétní oblasti/oboru zdravotních věd. Absolventi se typicky uplatní jako zdravotničtí pracovníci ve zdravotnických zařízeních a/nebo v zařízeních, kde poskytují zdravotní péči v rozsahu definovaném platnou legislativou. Zdravotničtí pracovníci vykonávající svoji profesi ve zdravotnickém sektoru

musí být centrálně registrováni v Registru zdravotnických pracovníků způsobilých k výkonu zdravotnického povolání bez odborného dohledu.

PÁTEŘNÍ OBORY

Vzhledem k legislativnímu ukotvení zdravotnických oborů nelze jasně definovat páteřní obory. Zdravotnické obory je možné rámcově rozdělit do dvou skupin podle jejich zaměření: Zdravotnické obory přímé péče a Technické a laboratorní zdravotnické obory.

VYMEZENÍ CÍLŮ

Cílem vzdělávání je vybavit posluchače odpovídajícími teoretickými znalostmi a odbornými dovednostmi s přihlédnutím k jejich uplatnění ve zdravotnické praxi při provádění odborných a/nebo specializovaných činností v konkrétních oborech (poskytování odborné a specializované zdravotní péče), připravit absolventy pro získání odborné a specializované způsobilosti zdravotnického pracovníka v příslušném oboru a odbornému zaměření, k výkonu povolání bez přímého vedení nebo odborného dohledu. Připravit absolventa pro postgraduální a celoživotní vzdělávání ve zdravotnictví.

RÁMCOVÝ PROFIL ABSOLVENTŮ

V bakalářském studijním programu získají studenti základní a rozhodující znalosti a dovednosti pro výkon zdravotnické profese. Absolvent bakalářských zdravotnických oborů je (kompetence zdravotnického pracovníka dle vyhl. 424/2004):

- připraven k poskytování odborné a specializované zdravotní péče v souladu s právními předpisy a standardy oboru,
- schopen dodržovat hygienicko-epidemiologický režim v souladu se zvláštními právními předpisy,
- schopen vést zdravotnickou dokumentaci a další dokumentaci vyplývající ze zvláštních právních předpisů,
- schopen pracovat s informačním systémem zdravotnického zařízení,
- schopen poskytnout pacientovi informace v souladu se svou odbornou způsobilostí,
- připraven podílet se na praktickém vyučování posluchačů studijních oborů a kvalifikačních vzdělávacích kurzů příslušného odborného zaměření,
- připraven podílet se na tvorbě standardů oboru.

V magisterském studijním programu získají studenti širší a hlubší specializované znalosti a dovednosti v kontextu studovaného odborného zaměření/specializace.

V doktorském studijním programu získají studenti specifické znalosti a dovednosti k samostatné vědecké a tvůrčí činnosti, k metodickému vedení a k implementaci praxe založené na důkazech.

Národní kvalifikační rámec terciárního vzdělávání

DESKRIPTORY OBLASTI VZDĚLÁVÁNÍ

	Program krátkého cyklu	Bakalářský studijní program	Magisterský studijní program	Doktorský studijní program
	Absolventi studijního programu			
Odborné znalosti	<ul style="list-style-type: none"> prokazují v souvislostech odbornou znalost výstupů klíčových disciplín příslušného zdravotnického oboru; dle odborného zaměření znají aktuální stav rozvoje příslušného zdravotnického oboru; rozumí normalitě a odchylkám ve studované oblasti zdravotnického oboru; identifikují zdravotní potřeby klientů všech věkových skupin; uplatňují odbornou znalost metod a technik souvisejících s výkonem odborných činností; znají zásady hygienicko-epidemiologického režimu a prevence onemocnění; prokazují znalost předlékařské první pomoci. 	<ul style="list-style-type: none"> prokazují široké znalosti klíčových disciplín, které jsou základem pro vzdělávání zdravotnických profesionálů, a porozumění jim; rozumí struktuře, funkci a dysfunkci lidského těla; rozumí zdravotní a sociální politice a jejich přesahům do etické praxe a praxe založené na důkazech; rozumí rolím zdravotnických profesionálů v podpoře zdraví a edukaci ke zdraví; rozumí etickým principům, hodnotám a morálním konceptům zdravotnické praxe; rozumí legislativním profesním a statutárním kodexům zdravotní péče a základním principům veřejného zdraví; znají principy teoretických konceptů a základních terapeutických metod a intervencí a rozumí jejich využití v praxi při výkonu samostatné odborné činnosti; znají zásady kontroly a manipulace se zdravotnickými prostředky a léčivy; rozumí principům specifických vyšetřovacích metod a technickým parametrům zdravotnických prostředků a pomůcek zkvalitňujících život klienta; zdůvodní výběr a aplikaci preventivních a terapeutických strategií a metod při změněném stavu zdraví klienta v kontextu nalezených důkazů a s přihlédnutím ke konkrétním podmínkám praxe. 	<ul style="list-style-type: none"> prokazují hluboké teoretické znalosti a porozumění předmětům profilujícího odborného zaměření odpovídající soudobému stavu poznání a zahrnující kritické otázky a vývojové trendy; znají výsledky současného výzkumu a stavu vědění profilujícího zaměření v domácím i mezinárodním kontextu a rozumí jim; znají metodologii zdravotnického výzkumu včetně aplikace do praxe a rozumí jí; prokazují hluboké a detailní znalosti zdravotnické praxe založené na důkazech včetně organizace a řízení zdravotní péče v kontextu svého odborného zaměření; prokazují široké, hluboké a detailní znalosti a porozumění teoriím, konceptům, metodám a specifických tématům ve vazbě na profilující odborné zaměření v domácím i mezinárodním kontextu; jsou schopni samostatně analyzovat zdravotní stav klienta a zvolit vhodný terapeutický postup v kontextu svého odborného zaměření; prokazují hluboké a detailní znalosti vybraných diagnostických a terapeutických metod a jsou schopni je dále rozvíjet; pružně reagují na nové informace vyplývající z aktuálních biomedicínských výzkumů, analyzují a implementují tyto poznatky do praxe i teorie specifického oboru; znají, kriticky hodnotí a aplikují poznatky z jiných disciplín v kontextu svého odborného zaměření. 	<ul style="list-style-type: none"> prokazují zevrubnou znalost aktuálního stavu příslušného zdravotnického oboru získanou soustavným sledováním aktuální domácí a zahraniční publikační produkce; mají přehled o historii svého oboru a jeho postavení v systému zdravotních věd včetně přesahů k hraničním oborům; rozumí standardní metodologii vědeckého zkoumání, používají teoretické rámce v práci s literaturou a klinickými poznámkami, dokážou je kriticky hodnotit a integrovat do širšího rámce svého oboru a integrovat směrem k teorii a praxi; prokazují hluboce specializované, systematické znalosti teorií a konceptů zdravotních věd na mezinárodní úrovni; mají přehled o současném odborném písemnictví příslušného zdravotnického oboru a o různých typech zdrojů odborných informací; rozumí možnostem, podmínkám a využití teorií, konceptů a metod ve vztahu k výzkumným postupům zdravotních věd s přihlédnutím ke specifickým příslušných zdravotnických disciplín; rozumí systému věd a postavení zdravotních věd v tomto systému; rozumí výzkumným problémům interdisciplinární povahy relevantních pro zdravotnické obory; zvládají vědeckou metodologii, myšlenkové postupy, metody a metodické nástroje zdravotnického výzkumu, jsou schopni přinášet nové poznatky na pomezí zdravotních věd.

Národní kvalifikační rámec terciárního vzdělávání

	Program krátkého cyklu	Bakalářský studijní program	Magisterský studijní program	Doktorský studijní program
	Absolventi studijního programu			
Odborné dovednosti	<ul style="list-style-type: none"> • uplatňují zásady etické praxe při poskytování zdravotní péče; • uplatňují dovednosti potřebné pro plánování, poskytování a vyhodnocování zdravotní péče v příslušném oboru; • poskytují zdravotní péči v souladu s právními předpisy a standardy příslušného oboru; • realizují zdravotnickou praxi založenou na důkazech; • uplatňují aktivní podporu zdraví a prevenci onemocnění; • využívají informační a komunikační technologie; • jsou schopni pracovat v multidisciplinárním týmu. 	<ul style="list-style-type: none"> • s využitím odborných znalostí a na základě rámcově vymezeného úkolu jsou jako členové multidisciplinárního týmu schopni řešit praktické problémy svého profesního oboru na úrovni operativního řízení; • na základě teoretických znalostí v rámci svého profesního oboru samostatně provádějí diagnostiku pacienta, plánují a realizují adekvátní intervence a vyhodnocují efektivnost výsledků; • s jistotou ovládají základní praktické postupy a specifické činnosti příslušného zdravotnického oboru včetně využití přístrojových a komunikačních technologií; • provádějí základní metody průkazu diagnostiky a validace vyšetřovacích indikátorů; • samostatně vyhledávají, třídí a hodnotí teoretické a praktické informace relevantní pro řešení praktického problému; • samostatně získávají anamnestické údaje o klientovi a diagnostikují praktický problém v jeho širších souvislostech; • jsou schopni analyzovat výsledky základních výzkumných aktivit a využít závěrů analýzy ve zdravotnické praxi; • používají základní výzkumné metody v konkrétním oboru pro řešení dílčích problémů zdravotnické praxe; • rozumí zjištěným datům a informacím a relevantně je interpretují; • implementují výsledky výzkumných šetření do praxe - provádějí praxi založenou na důkazech. 	<ul style="list-style-type: none"> • s využitím odborných znalostí, teorií, konceptů a metod zdravotních věd a souvisejících oborů samostatně vymezují a tvůrčím způsobem řeší teoretický nebo praktický problém profilujícího odborného zaměření v oblasti zdravotních potřeb populace v kontextu podpory zdraví a prevence onemocnění; • s využitím diagnostických metod profilujícího odborného zaměření samostatně posuzují aktuální zdravotní stav klienta, interpretují výsledky specifických metodických postupů, aplikují adekvátní preventivní a terapeutické intervence a vyhodnocují jejich efektivnost; • podílejí se na odborné přípravě posluchačů kvalifikačních a specializačních vzdělávacích kurzů příslušného odborného zaměření; • specificky komunikují a spolupracují s klienty, jejich blízkými a s ostatními zdravotnickými profesionály; • samostatně vyhledávají, třídí a kriticky hodnotí teoretické a praktické informace relevantní pro komplexní řešení zdravotního problému profilujícího odborného zaměření a navrhuji komplexní doporučení k jeho řešení; • na základě propojení teoretických a empirických metod oboru a s pomocí diagnostických postupů samostatně řeší komplexní zdravotní problémy v oblasti zdravotních potřeb klientů a stanovují ukazatele odchylek zdraví; • samostatně využívají nejnovější poznatky moderních technologií a systematicky a kreativně je zavádějí do zdravotnické praxe; • vybírají, zdůvodňují a vhodně aplikují výzkumné metody a techniky k získávání nových poznatků pro zvyšování kvality a efektivity zdravotní péče a pro zvyšování kvality zdraví populace; 	<ul style="list-style-type: none"> • samostatně plánují, navrhuji, organizují a používají pokročilé výzkumné postupy zdravotních věd a souvisejících mezinárodních oblastí za účelem rozšiřování poznání v oboru původním výzkumem; • samostatně zapracují řešený problém do podoby rozsáhlejšího odborného textu a uplatňují jej v uznávané publikační formě; • jsou schopni samostatně didakticky zpracovat a ve výuce prezentovat zadané oborové téma; • jsou schopni aplikovat své metodologické postupy v praxi a vysvětlit způsob jejich použití; • rozvíjejí a vyhodnocují teorie, koncepty a metody zdravotnických oborů včetně vymezení oborových specializací; • sledují a vyhodnocují nové výzkumné postupy příbuzných disciplín a tvůrčím způsobem je adekvátně aplikují či modifikují ve zdravotnickém výzkumu; • zdokonalují teorie, koncepty a metody v rámci své oborové specializace a začleňují je do stávajícího systému zdravotních věd.

Národní kvalifikační rámec terciárního vzdělávání

	Program krátkého cyklu	Bakalářský studijní program	Magisterský studijní program	Doktorský studijní program
	Absolventi studijního programu			
Odborné dovednosti			<ul style="list-style-type: none"> • prezentují závěry výzkumů a aplikují je do praxe, organizují a poskytují zdravotní péči podloženou důkazy na základě aktivně vyhledaného problému zdravotnické praxe; • metodicky vedou členy multidisciplinárního zdravotnického týmu k implementaci nejlepších důkazů do zdravotnické praxe; • vytvářejí programy interní kontroly kvality zdravotní péče a aplikují je do zdravotnické praxe. 	

VZTAHY K OSTATNÍM OBLASTEM VZDĚLÁVÁNÍ

- Všeobecné lékařství (všechny zdravotnické obory)
- Stomatologie (Zubní technik, Dentální hygienista)
- Fyzika (Radiologický asistent, Optika a optometrie)
- Elektrotechnika (Radiologický asistent, Biomedicínský technik, Optika a optometrie)
- Chemie (Zdravotnická bioanalýtika, Farmaceutický laborant)
- Farmacie (Zdravotnická bioanalýtika, Farmaceutický laborant)

CHARAKTERISTICKÉ PROFESE A RELEVANTNÍ REGULOVANÉ PROFESE

Všeobecná sestra, porodní asistentka, fyzioterapeut, ergoterapeut, dentální hygienista, zdravotnický záchranář, nutriční terapeut, radiologický asistent, ortotik-protetik, ortoptika, optika a optometrie, zdravotní laborant, farmaceutický laborant, zubní technik, biomedicínský technik, veřejné zdravotnictví, ošetrovatelství, intenzivní péče, klinická kineziologie a kinezioterapie, ochrana veřejného zdraví, odborný pracovník v laboratorních metodách, odborný pracovník v ochraně veřejného zdraví, zdravotnická bioanalýtika.

Regulované profese (Česká republika)

- Asistent ochrany a podpory veřejného zdraví
- Dentální hygienista
- Ergoterapeut
- Farmaceutický laborant
- Fyzioterapeut
- Nutriční terapeut
- Odborný pracovník v ochraně a podpoře veřejného zdraví
- Optometrista
- Ortotik-protetik
- Ortoptista
- Porodní asistentka
- Radiologický asistent
- Všeobecná sestra
- Zdravotní laborant
- Zdravotnický záchranář
- Zubní technik

Regulované profese (členské země EU)

- Všeobecná sestra
- Porodní asistentka